

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izven nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič 2 Din, do 100 vrst 250 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej.
«Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Slovenske zadeve pred Narodno skupščino

Živahna debata o občinskem komisariatu v Mežici — Interpelacija poslanca Petejana — Nastop ljubljanske policije proti patrijotičnim manifestantom

— Beograd, 15. novembra. V Narodni skupščini je bil danes po dolgem času zopet enkrat interpelacijski dan. Skoro vso dopoldansko sejo je okupirala debata o interpelaciji socialističnega poslanca Josipa Petejana glede razpisa občinskih volitev v Mežici. Debatu je zopet enkrat pokazala, kako poimujejo klerikalci svobodo in voljo naroda, kadar so sami na oblasti.

Seja je kakor običajno pričela z veliko zamudo. Skupščinski tajniki so dolgo časa letali po vladnih poslanskih klubih in priganjali poslance, naj pridejo k seji. Šele ob pol 11. se jih je zbralo toliko, da je mogel predsednik otvoriti sejo. Takoj po prečitani zapisnika je prišla v razpravo

Interpelacija posl. Petejana

na notranjega ministra, ki naglašajo:

Mariborski veliki župan je dne 4. nov. 1926 razpustil občinski odbor v Mežici na podlagi čl. 96 zakona od 15. marca 1864. kor. dež. zak. št. 5, češ, da s svojim razpisnim gospodarstvom ne mudi dovolj jamstva za nepristransko in splošno pospeševanje občinske blaginje, s čimer ogroža javne interese občine. Do izvolitve novega občinskega zastopa so bili poverjeni občinski posl. kot komisariju vladnemu tajniku pri sreskem poglavarstvu v Prevaljah Ivanu Milaču. Poslanec Petejan naglašuje v interpelaciji, da se ne spušča v to, v kolikor so bili razlogi omenjene odredbe mariborskega velikega župana tehtni, ugotavlja pa, da je od razpusta občinskega odbora v Mežici do danes preteklo že 19 mesecev, pa še vedno niso razpisane nove volitve, kakor bi se morale na podlagi tozadnega zakona. Iz tega je razvidno, da nadzorne oblasti niso postopale po jasnih določbah zakona, temveč samovoljno in proti volji velike večine občinarjev, kajti v komisarijem so svetu ni niti enega zastopnika skupine, ki je imela v razpuščenem občinskem svetu večino. Zavlajevanje novih volitev z motivacijo saniranja občinskega gospodarstva se vrši v veliko škodo občine same. Znano je, da se od dneva postavitve komisarija ni odplačevalo niti najmanjših dolgov, dočim se je občina obremenila n. pr. za okrog 50 tisoč dinarjev s stroški komisarija, 10 tisoč dinarjev za cerkvenika, 400 tisoč dinarjev za prežidavo župnije itd.

Ker je iz navedenega jasno, da je nadaljno zavlajevanje novih volitev protizakonito in v materijalno ter moralno škodo občine, vprašuje posl. Petejan notranjega ministra, ali je pripravljen izdati nalog, naj se takoj razpišejo volitve v občini Mežici.

«Samo» 24 komisarjev!!

V odgovoru je dr. Korošec naglašal, da je bil občinski odbor 1. 1926. razpuščen zaradi tega, ker je napravil velike dolge. Občina Mežica ima 1800 prebivalcev, občinski odbor pa je napravil 5 milijonov dolga. Zato je nadzorna oblast postavila komisarija, da uredi občinske finance. Komisar je doslej prihranil že pol milijona Din, vrhu tega pa nima nobene plače in si zaračuna samo potne stroške.

Posl. Petejan: In koliko znašajo ti potni stroški?

Dr. Korošec: Toliko kakor plača župana.

Vsa skupščina je prasnila v smeh, ker je dr. Korošec s svojim odgovorom priznal, da komisar ni prav nič cenejši kakor pa župan.

Voja Lazač: G. Korošec, koliko je pod vašim režimom v vsej državi občinskih komisarjev?

Dr. Korošec: Vsega jih je samo 24. V skupščini je nastal ponovno krah. Zemljoradniki pa so proti temu odgovoru burno protestirali, kar je dovedlo do hudega prerakanja. Stišati je bilo klice poslanca Petejana in zemljoradnika Vujiča: Ni res! Vi si upate skupščino farbat!

Dr. Korošec: Vseh komisarjev je samo 24. Od teh je na Hrvaškem in Slavoniji 16, v Sloveniji, kjer je 2800 občin, 2, ostalih 6 odpade na Vojvodino.

Posl. Vujič: To ni res. V vsakem selu v Banatu je po najmanj eden komisar.

V splošnem prerakanju je dr. Korošec zaključil svoj govor z izjavo, da ne more sprejeti predloga posl. Petejana in ugoditi njegovim zahtevam po razpisu občinskih volitev v Mežici.

Nato je povzel besedo interpelant posl. Petejan, ki je v daljšem govoru točko za točko zavrnil izjave ministrskega predsednika in notranjega ministra dr. Korošca, naglašajoč, da dr. Korošec samo zato ne

dovoli razpisati občinskih volitev v Mežici, ker tam klerikalci nimajo volitev in ker jim komisarijat omogoča, da proti volji večine prebivalstva lahko gospodarijo v občini po mili volji. V svojih izjavah se je posl. Petejan govoril o delovanju dr. Korošca kot notranjega ministra, dotaknil tudi krvavih demonstracij v Ljubljani in naglašil, da ni nikjer na svetu primera, da bi še kaka vlada nastopala proti lastnim državljanom, ki

manifestirajo za svojo lastno državo.

K besedi se je prijavil nato še zemljoradnik Drlijača, ki je opozarjal na to, da zatira Korošev režim vse povsod voljo naroda in da so se tudi ob priliki volitev v Bosni in Hercegovini vršila nezasišana nasilja, samo da bi ne prišla do izraza volja naroda, ki bi enkrat za vselej pometla s tem nesrečnim režimom.

Seja ob 13.30 še traja.

Politično ozadje kraljevega bivanja v Parizu

V pariških in beograjskih krogih zatrjujejo, da bodo nastopile po kraljevem povratku iz Pariza važne spremembe. — Režimci se pripravljajo na pogajanja s KDK.

— Pariz, 15. novembra. Včeraj je kralj Aleksander posetil predsednika francoske republike Doumerguea v Elyseju. Poset se je vršil po običajnem ceremonijelu. Pred palačo je pešadjski batalion izkazal predpisano čast. Popoldne ob 5. je Doumergue vrnil kralju obisk.

Kakor poroča «Petit Parisien», je trajal sestanek med kraljem Aleksandrom in predsednikom Doumerguejem nad eno uro. List naglašuje, da je hotel kralj s tem v prvi vrsti dokazati, da še vedno obstoja enako čvrsto staro jugoslovensko - francosko prijateljstvo, kakor je bilo v prošlosti in ki se je tako sijajno potrdilo v svetovni vojni.

«Petit Parisien» pa tudi povdarja, da je imel kraljev poset velik političen pomen. Jugoslovanski vladar je hotel očividno razpršiti razna sumničena glede jugoslovenske državne politike, ki so posledica gotove propagande v francoskih uradnih krogih, zlasti, kar se tiče značaja srbsko-hrvatskega spora. Kralj je v razgovoru orisal jugoslovensko politiko, ki teži za edinim ciljem, to je ohranitvi miru. «Petit Parisien» končuje, da ni potreba še posebej povdarjati, da je bil razgovor dokaz izredno velikega zaupanja in najpriščnejših odnosov med obema državama.

V poučenih političnih krogih se povdarja, da je bil sestanek med jugoslovanskim vladarjem in predsednikom francoske republike izredno važnega političnega značaja. Gre predvsem za končno rešitev težke notranjepolitične krize v Jugoslaviji. Jugoslovanski kralj bo tekom prihodnjih dni sprejel tudi francoskega ministrskega predsednika Poincaréja in zunanjega ministra Bri-

anda, da sliši tudi njuno mnenje, na kar bo odpotoval v Beograd. V francoskih političnih in diplomatskih krogih napovedujejo, da bo takoj po povratku kralja Aleksandra v Beograd prišlo do temeljitega preokreta v jugoslovenski notranji politiki. Odstop sedanjega režima smatrajo v teh krogih za neizbežen.

— Beograd, 15. novembra. Tudi v tukašnjih političnih krogih pričakujejo, da bo prišlo po povratku kralja do važnih političnih sprememb. Domneva se celo, da bo morala vlada odstopiti, da bi se na ta način omogočila pogajanja med Beogradom in Zagrebom. V vladnih krogih se že na vse strani pripravljajo na spremembe, ki jih smatrajo za neizogibne, prizadevajo pa si, da pokrenejo razvoj dogodkov v svoji prid.

Tako radikali kakor demokrati so pripravljeni pristati na gotove koncesije KDK, vendar pa le pod pogojem, da pristane na razširjenje sedanje vladne kolicije v koncentracijski kabinet. V demokratskem in radikalnem klubu se vrše vsakodnevne konference, na katerih razpravljajo o situaciji. V ospredju stoji vprašanje revizije ustave. V demokratskih krogih izražajo pripravljenost, pristati na pogajanja s KDK na osnovi njenih sklepov z dne 1. avgusta v cilju razširjenja samoupravnih oblasti v tem smislu, da bi imele samouprave kar največjo avtonomijo in popolno samostojnost v reševanju lokalnih problemov. Kakor se zatrjuje v informiranih krogih, sestavljajo tako radikali kakor demokrati tozadavne predloge, s katerimi bodo stopili na plan šele, če bo prišlo do napovedanih sprememb.

Dr. Maček o možnosti sporazuma in reviziji ustave

Pogajanja in sporazum je mogoč samo na osnovi sklepov KDK od 1. avgusta. — Brez revizije ustave in rešitve.

— Beograd, 15. novembra. Današnje «Vreme» objavlja razgovor s svojega sodelavca Čede Mitrovića s predsednikom HSS dr. Mačkom. Mitrović se je več dni mudil v Zagrebu in se je zlasti zanimal za stališče, ki ga zavzemajo prvaki KDK glede možnosti rešitve notranjepolitične krize odnosno rešitve spora med Beogradom in Zagrebom.

Na vprašanje, ali je sporazum mogoč in na kaki bazi, je dr. Maček odgovoril:

Mislil, da je sporazum še vedno mogoč, vendar pa samo na bazi sklepov, ki jih je sprejela KDK na svoji seji dne 1. avgusta t. l. v Zagrebu, ki sem jih komentiral tudi v svojem govoru na shodu v Zaprješću, daširavno moram odkrito priznati, da je krenilo mišljenje Hrvatov in Srbov na Hrvaškem po 1. avgustu znatno na levo.

V ostalem pa moram naglasiti, da vprašanje ni bilo dobro zastavljeno, ker ne gre za sporazum med Hrvat in Srbi, nego za sporazum med Hrvat in prečanskimi Srbi na eni in srbijanci na drugi strani. Sporov med Hrvat in Srbi ni; to se je najbolj videlo na shodu v Sisku, prav posebno pa še na shodu v Gospiću, kjer je bilo 20.000 ljudi, med temi polovica Srbov, polovica pa Hrvatov, ki zavzemajo do srbijancev popolnoma enako stališče.

Kako si zamišlja vodstvo KDK revizijo ustave?

«Tudi na to vprašanje je dala KDK odgovor že 1. avgusta. Toda o tem je zaenkrat še preuranjena vsaka diskusija.»

Kako interpretirate pojem svobodne Hrvatske?

«Pojem svobodne Hrvatske razumem jaz in vsi Hrvati tako, da dobi Hrvatska popolno suvereniteto v legislativi in eksekutivi. Reči moram, da me zelo preseneča, da smatrajo Srbi to našo zahtevo za rušenje države, kakor da ni vzgleda v Veliki Britaniji, ki je baš zato tako velika in močna, ker sestoji iz samih svobodnih in samostojnih držav.»

Ali vas ne more zadovoljiti široka samouprava?

«Vprašanje samouprave bo rešil hrvatski narod sam. To spada popolnoma v našo kompetenco in rešili bomo to vprašanje z zadovoljstvom vseh Hrvatov in prečanskih Srbov.»

Dr. Maček je svoj razgovor, ki se je kretal nato še okrog priznanja sklepov okrnjene Narodne skupščine in socialnega boikota, zaključil z izjavo, da mora priti iniciativa za rešitve krize od kralja, ker je situacija danes prav taka, kakor je bila takrat.

Vnebovpijoče davčne neenakosti

Vojvodinske banke proti davčni neenakosti. — Pogum, ki manj ka našim gospodarskim predstavnikom.

V nedeljo se je vršil občni zbor udruženja vojvodinskih bank. Na dnevnem redu je bilo poročilo o delovanju udruženja v prošlem letu. Občni zbor se je vršil v prostorih beograjske trgovske zbornice. «Politika» objavlja, da je udruženje ugotovilo naslednje davčne neenakosti, ki se nanašajo deloma na 1. 1927, (SLS v vladi) deloma na vsa dosedanja leta.

Na področje vse države je bilo 1. 1927 plačanih neposrednih davkov 1.712.987.977 dinarjev 24 par. Od tega v Srbiji in Črni gori 443.262.157.03 Din (25.88%), v Bosni in Hercegovini 219.063.120.64 Din (12.80%), v Dalmaciji 55.271.649.64 Din (3.23%), na Hrvaškem in Slavoniji 355.136.302.20 Din (20.73%), v Sloveniji 227.825.911.01 Din (13.30%), v Vojvodini in Sremu 412.428.837 Din 6 par (24.07%).

Istočasno pa je prejela Srbija in Črna gora kreditov Narodne banke za 737.183.900 dinarjev (49%), Bosna in Hercegovina 119 milijonov 774.000 Din (8%), Dalmacija 32 milijonov 154.000 Din (2%), Hrvatska in Slavonija 343.411.500 Din (23%), Slovenija 171.545.000 Din (11.50%), Vojvodina in Srem 98.706.000 Din (6.50%).

Od 1. 1919 do konca 1927 je bilo plačanih neposrednih davkov v vsej državi 9.476 milijonov 999.025.62 Din. Od tega odpade na Srbijo in Črno goro 2.207.112.530.31 Din (23.29%), na Bosno in Hercegovino 1.271 milijonov 549.288 Din 92 par (13.43%), na Dalmacijo 272.559.679.77 (2.87%), na Hrvaško in Slavonijo 1.993.122.651.76 Din (21.05 odstotkov), na Slovenijo 1.321.351.908.98 Din (13.95%), na Vojvodino in Srem 2.411 milijonov, 302.965.88 Din (25.47%).

Nadalje je udruženje protestiralo, da se

z novimi pravilniki k davčnemu zakonu, ki stopi v veljavo s 1. januarjem 1929, uvajajo zakonski predpisi, ki direktno nasprotujejo davčnemu zakonu in uvajajo nove obremenitve. Po § 83. davčnega zakona se n. pr. samoupravne davtve morajo odbijati od davčne osnove. Pravilnik pa te samoupravne davtve sprejema v davčno osnovo, kar nasprotuje docela jasnemu besedilu zakona.

Še strašnejše so gornje številke o plačanih neposrednih davkih in kreditih Narodne banke, ako si predložimo naslednje relacije: Srbija in Črna gora je plačala 1. 1927 le 25.88% vseh neposrednih davkov. Ostalo so plačali prečanski kraji.

Istočasno pa je Srbija s Črno goro prejela od Narodne banke 49% vseh razpoložljivih kreditov. Vsi prečanski kraji skupaj pa le 51%! Če se pri tem upošteva, da so prečanski kraji kakor dokazuje statistika prejšnjega odstavka (razmerje neposrednih davkov 25% v Srbiji napram 75% v prečanskih krajih!), hrbtenica naše države, potem znamo, kako daleč sega in kako krivična je davčna neenakost v naši državi.

Končno ne smemo pozabiti, da je statistika za 1. 1927 značilna tudi zato, ker je bila to leto na vladi SLS in je ta stranka s svojimi gospodarskimi podporniki v Sloveniji danes čvrsta zaslomba hegemonistov in pljačkašev kreditov Narodne banke.

Res žalostno, da si naši predstavniki gospodarskih institucij ne upajo povedati niti ono, kar si drznejo vojvodinske banke sredi Beograda v prostorih tamošnje trgovske zbornice. Ti se ne boje zamere, kakor tudi ne, da bi se jim omajali stolčki upravnih mest in skisali obrazi visokih guvernerjev in drugih gospodov v Beogradu.

Sklepi profesorskega kongresa na Sušaku

Zahtevajo izenačenje plač s sodniki, znižanje službene dobe, uvrstitev Ljubljane v I. draginjski razred in reparacijo vseh krivic.

Na kongresu profesorskega udruženja na Sušaku je bila sprejeta obširna resolucija, ki zahteva:

1. Vse krivice in zapostavljanja se naj reparirajo v najkrajšem času zakonskim potom.
2. profesorske plače in Stanovniške doklade naj se izravna s plačami in prejemki sodnikov, kakor to odgovarja posebnim razmeram profesorskega stanu.
3. napredovanja naj se vrše avtomatskim potom.
4. službena doba za polno pokojnino naj se zniža na 30 let.
5. ministra prosvete in trgovine se pozivata, naj čimprej oskrbita svoje zavode s potrebnimi učili.
6. profesorji trgovskih akademij naj se izenačijo z gimnazijskimi profesorji.
7. še pred predložitvijo srednješolskega zakona se naj uvedejo stalne doklade na plače.
8. številu maksimiranih ur naj se uredi tako, kakor je bilo pred 1. aprilom 1928.

9. Doklade omoženih profesorjev naj se izenačijo z dokladi neomoženih.

10. takse za profesorske izpite naj se znižajo.

11. mesta Zagreb, Ljubljana, Split in Novi Sad naj se uvrste v I. draginjski razred.

Glede višjih pedagoških šol je bil sprejet kompromisni predlog zagrebske sekcije, ki posreduje med stališčem ljubljanske sekcije in centralne uprave. Predlog pristaja na ohranitev in nadaljnji obstanek višjih pedagoških šol, toda z omejitvijo, da se naj diplomirani absolventi teh šol nameščajo prvenstveno na meščanskih šolah in kot šolski nadzorniki, na učiteljskih pa le v primeru, da so mesta izpraznjena in da zanje ni akademično izobraženih kompetentov.

Končno je kongres sklenil izdati v spomin dvodnevnega zborovanja na Sušaku večje delo o «Vplivu Čakovcev (Čakovsko narečje) na našo kulturo».

Deklaracija Poincarejeve vlade

— Pariz, 15. novembra. Debatu v zbornici o vladi izjavi bo trajala najbrže dva dni. Večinske stranke so vložile že dva dneva reda, v katerih se izreka vladi zaupanje. Izključitev Caillauxa iz finančne komisije je v senatu povzročilo veliko razburjenost. Pričuje se, da se bo senatska frakcija radikalnih socialistov razdelila v dve skupini, ker del radikalno socialističnih senatorjev očita Caillauxu, da je provociral drugo glasovanje na kongresu v Angersu, da na tak način izzove krizo kabineta. Caillaux namerava sedaj ustanoviti v senatu radikalno socialistično skupino, ki se bo strogo držala v Angersu določenega programa.

Praški laži-zdravnik

— Praga, 15. novembra. Včeraj dopoldne se je pustolovec Ivan Stampel, ki se je v praških bolnicah in pri praških tiskarjih dajal za zdravnika, sam javil pri policijski direkciji. Svoj prihod je najprej telefonično naznanil za trinajsto uro. Ob tem času pa je še enkrat poklical policijsko direkcijo ter se opravičil, da bo mogel priti šele ob 15. uri, ker ima še nekaj posla. Pri zaslišanju je izjavil, da se ni hotel več skrivati. V zadnjem času je živel v praškem predmestju pod napačnim imenom. Stampel je priznal večji del tatvin in goljufij, katerih je osumljen.

Žrebanje razredne loterije

Združna hranilnica, r. z. z. o. z. v Ljubljani javlja, da so bili danes dopoldne izžrebani sledeči večji dobitki: 400.000 Din št. 114.126, 100.000 Din št. 106.623, 30.000 Din št. 54.954, po 10.000 Din št. 36.711, 17.052, 87.709, 98.619, po 4000 Din št. 89.946, 49.659, 92.873.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 0—22.850, Berlin 13.55—13.58 (13.565), Bruselj 0—7.9134, Budimpešta 0—9.9284, Curih 1094.10—1097.10 (1095.60), Dunaj 7985—815 (8.00), London 275.67—276.47 (276.07), Newyork 56.84—57.04 (56.94), Pariz 0—222.41, Praga 168.37—169.17 (168.77), Trst 297.32—299.32 (298.32).

Effekti: Celjska posojilnica 158—0, Ljubljanska kreditna 128—0, Pradednina 920—0, Kreditni 175—0, Vevše 110—0, Stavbna 56—0, Sešir 105—0, Kranjska industrijska 308, Ruše 260—280.

Les: Tendencna čvrsta. Zaključki: 1 vagon bukovih lesi, 1 vagon škorec, 2 vagona bukovih drv in 10 vagonov okroglega lesa.

Zito: Tendencna neizpremenjena. Brez zaključkov.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: Dunaj 800, Berlin 13.565, Milan 298.32, London 276.07, Newyork 56.94, Pariz 222.42, Praga 68.74, Curih 1095.6.

Effekti: Vojna škoda 4345—435.

INOZEMSKA BORZE.

Curih: Beograd 9.1265, Dunaj 73, Budimpešta 90.65, Berlin 123.72, Praga 15.40, Milan 27.22, Pariz 20.295, London 25.1875, Newyork 519.65.

WIMPASSING snežni čevlji Pred dežjem Vas varjejo, snegom,
- so zdravju v največjo zaščito. - — pred mrazom še osobito —

Klerikalni umik pred kritiko oblastnih davščin

Oblastni odbor je predložil nov proračun, v katerem je nekatere oblastne davščine umaknil odnosno znižal. Kako se je upravljal denar za razne podpore in kdo jih je dobival?

Pod vtisom kritike in velikega odpora vseh prizadetih gospodarskih krogov v javnosti je klerikalna večina v ljubljanski oblastni skupščini morala pristati na znižanje proračuna oblastne samouprave za 1. 1929 in tudi na delno znižanje predlaganih davščin.

Včeraj popoldne je bila seja finančnega odbora oblastne skupščine, na kateri je oblastni odbor predložil nov proračun s finančno uredbo. Po tej uredbi se zmanjšuje prvotni proračun izdatkov od 74.048.306 Din na 70.011.306 Din ter se ima za kritje izdatkov pobirati:

1. 200% oblastna doklada k državi taksi za gostilniške in kavarniške pravice,
2. 25% oblastna doklada k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev prve skupine in druge skupine Ia in Ib,
3. 25% oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, zavezanosti javnemu polaganju računov,
4. 25% oblastna doklada k državnemu davku na dohodek od nesamostalnega dela in poklica, izjemni samoupravne uslužbenice,
5. Oblastna davščina od lovišča in ribolovov,
6. 6% oblastna taksa od kinematografskih vstopnic,
7. oblastna taksa na javne plesne in nočne zabave,
8. oblastna taksa na motorna vozila,
9. oblastna trošarina na potrošnje premogeta,
10. oblastna naklada na vino in mošt ter oblastna doklada k državi trošarin na ostale alkoholne tekočine.

Povsem je klerikalna večina v strahu pred kmetskimi ljudstvom črtala predlagano 30% oblastno doklado k državnemu davku na dohodek od zemljišč, kakor tudi oblastno davščino od zaposlitve inozemskih delavcev, ki bi prizadela zlasti naše ljudi iz Primorja in Koroške, ki iščejo pri nas dela in še niso mogli dobiti našega državljanstva. Ostale predlagane oblastne doklade na državne neposredne davke so bile znižane od 30 na 25%.

Oblastni odbor je predložil tudi novo uredbo o oblastni nakladi na vino in vinski mošt in oblastno doklado k državi trošarin na ostale alkoholne tekočine, po kateri se ima pobirati oblastna doklada na navad-

na vina po 65 par od litra, na vinski mošt po 4 par in na fina vina po 10 Din od litra. Na vse ostale vrste alkoholnih pijač, ki se potrošijo v ljubljanski oblasti, se ima pobirati 100% oblastna doklada k državi trošarin.

V prvotnem predloženem načrtu uredbe je bilo določeno, da se ima od navadnega vina pobirati oblastna doklada 1 Din od litra, ter 100% oblastna doklada na ostale alkoholne pijače. Oblastni odbor je znižal predlagano oblastno doklado na navadno vino za 35 par, kolikor znaša državna trošarina, tako da se bo plačevalo za navadno vino oblastne davščine in državne trošarine po 1 Din od litra. Kljub temu je oblastna doklada za navadno vino povišana za 30 par pri litru.

Novo je tudi to, da si oblastni odbor pridržuje pravico, da sme trošiti izdatke v okviru proračuna ne glede na dotok dohodkov na ta način, da najame po vsakokratni potrebi kratkoročna posojila pri Kranjski hranilnici.

Kljub delnemu znižanju oblastnih davščin, na katero so klerikalci pristali po splošnem odporu v javnosti in tudi svojih lastnih pristaev, ostanejo oblastne davščine, ki se uveljavljajo z novim proračunom za 1. 1929, še vedno zelo visoke.

Za gospodarstvo klerikalne večine v ljubljanski oblastni skupščini pa je predvsem značilno, da na seji finančnega odbora oblastne skupščine sploh ni hoteli dati nobenih pojasnil, kdo je dobil razne podpore, in da oblastni odbor niti ni predložil računskega zaključka za 1. 1927, čeprav zakon to izrecno predpisuje. Klerikalna večina se je izognila kontroli nad delom oblastnega odbora s tem, da ni dala opoziciji nobenega zastopnika v oblastnem odboru, sedaj pa odreka celo pojasnila, kako je gospodarila z ljudskim denarjem. To baš ne dokazuje, da imajo klerikalni veljaki čisto vest. Kakor za 1. 1927, tako oblastni odborniki na seji finančnega odbora tudi za 1. 1928 niso hoteli dati nobenih pojasnil, kako so se uporabljale raze podpore, določene v proračunu.

Iz navedenega je razvidno, kako važna je zahteva opozicije, da morajo biti posamezne postavke izdatkov v proračunu specificirane, da se bo vsaj vedelo točno, kdo pije, ako že moramo plačevati visoke oblastne davščine.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Bogača beračica. — Senzacionalna poverba. — Tragična smrt mornarja. — Obsodba zagrebških komunistov. — 10 vagonov moke zgorelo. — Tragedija družinskega očeta.

Iz Karlovca poročajo, da je tam umrl pred dnevi neki mestni ubožec. Njegova žena je bila tudi mestna reva in je beračila od hiše do hiše. Ob smrti ubožca Frana Ferkovića se je javila njegova žena-beračica pri humanitarnih društvih in jih naprosila, naj ji pomagajo, da pokoplje svojega moža dostojno. Ona da nima niti pare. Ko so razna društva nabrala za pogreb in je bil Ferkovič dostojno pokopan, kakor si je beračica želela, je pa zbolela tudi ona. Pisala je svojih hčerki, ki je omožena neke v koroški okolici z ubogim kočarjem, naj pride k njej, če jo hoče še videti pred smrtjo. Hčerka se je res nemudoma napotila k materi, ki jo je na našla že mrtvo. Na svoje veliko začudenje je pa našla pod njenim zglijem 60 tisoč Din. Beračica, ki je živela samo od milodarov, je bila torej premožna.

Iz Osijeka poročajo, da je včeraj policija nepričakovano aretirala mladega davčnega pripravnika Josipa Radeka, ki je bil dodeljen finančnemu ravnateljstvu. Aretacija se je izvršila na ovadbo inšpektorja ministrstva financ Mataka, ki je prišel nenadoma v Osijek in pregledal poslovne račune davčnega urada. V oddelku, kjer je bil zaposlen Josip Radek, je namreč ugotovil primanjkljaj 250 tisoč Din, za katere v knjigah ni bilo kritja. Radek je brez nadaljnega priznala, da je pomeveril denar, trdil je pa, da ne ve natančno, koliko je pomeveril. Že iz tega je razvidno, kako lahkomišelnost je ravnal z državnim denarjem. Zanimivo je, da je Radek šele četrty mesec v službi pri davčnem uradu. Kljub temu mu je ravnateljstvo zaupal znak in kolekove za 22 milijonov Din. Defraudant je potrošil denar za razkošno življenje, ki bi si ga ne mogel privoščiti z mesečno plačo 1500 Din. Oženil se je zelo mlad in s svojo mlado in lahkomišelnostno ženko udobno živel in pohajal po kavarnah in barih. Imel je tudi luksuzno urejeno stanovanje, v katerem si je privoščil na državni račun vse udobnosti. Po končanem pregledu se je ugotovila pomota defraudantu v prid. Poslal je namreč davčnemu uradu v Slatini znak in kolekove za 600 tisoč Din, v knjige je pa zabeležil samo 500 tisoč

Din, tako da primanjkuje v blagajni vrednot za 150 tisoč Din. Radek je sin bogatih staršev, ki so baie pripravljali poravnati primanjkljaj. Kljub temu bo moral lahkomišelnemu uradniku pred sodnike zaradi poverbe. Aretacija defraudanta Radeka je izzvala v mestu splošno senzacijo.

S Sušaka poročajo, da so našli predvčerajšnjim pri postaji Sv. Kuzma ob železniški progi truplo neznanega moškega. Obvestili so policijo na Sušaku in v Bakru, ki je ugotovila, da je neznanec prišel na še ne pojasnjen način pod vlak, ki ga je povozil. Desno nogo je imel odrezano, levo pa zdrobljeno. Pri preiskavi žepov so našli legitimacijo na ime Jeronim Jurkovič, 50 letni mornar iz Bakra. V denarnici je bilo še 220 Din. Policija je kmalu ugotovila, da je ponesrečenec res Jeronim Jurkovič, star mornar iz Bakra. Pokojni je oče dveh nepreskrbljenih otrok. Pred dnevi je dobil sina, ki naj bi ga krstili včeraj. Sodi se, da je mornar zamudil potniški vlak na Sušaku in je zato skočil na prvi tovorni vlak, ki se pa ni ustavil na postaji Sv. Kuzma. Zato je skočil na tej postaji iz drvečega vlaka in prišel pod kolesa, ki so mu odrezala nogo. Nesrečnež je ob progi izkrmavel. Jurkovič je bil znan v Bakru in na Sušaku kot dober družinski oče.

Zagrebški komunistični proces, ki so ga imenovali tudi »bombaški« proces, je včeraj končal z vzklikom glavnega obtoženca Josipa Broza, ki se je po prečitani obsodbi obrnil k občinstvu in trikrat na vse grlo zakričal: Živela komunistična stranka! Živela tretja internacionala! Njegovi tovariši v dvorani se pa vzkliku niso odzvali. Po teh vzklikih so navdušenega komunisto odvedli v zapore. Sodišče je spoznalo za krive Broza, Frana Novoselića in Andrijo Božičkovića. Josip Broz je bil že obsojen po zakonu o zaščiti države v Ogulinu. Kot član ilegalne komunistične organizacije je pred meseci poslal v Božičkovićevo stanovanje prepovedane komunistične in propagandne letake ter jih širil s svojimi tovariši po mestu. Razen tega je v svojem stanovanju skrival municijo in orožje in je

tako zagrešil zločin po zakonu o zaščiti države. Fran Novoselić je kot član ilegalne komunistične organizacije vršil propagando 1. 1927. Organiziral in prisostvoval je sejam v celicah organiziranih komunistov, ki se hočejo polastiti oblasti. Andrija Božičković je pa dal na razpolago svoje stanovanje komunistu Brozu, ki ga je uporabil za poslovne prostore, od koder so razpečavali in širili komunistične letake po Zagrebu in drugih krajih države. Josip Broz je bil obsojen na 5, Novoselić na 3, Božičković pa na 2 leti ječe.

Predvčerajšnjim je nastal v banaški vasi Dragotin velik požar v mino, ki je last Karlovške paromlinske družbe. Požar je uničil poslopje in zalogo moke ter je povzročil, v kolikor se je moglo dosedaj skladati, okoli 2 milijona Din škode. Požar je nastal na podstrešju, kjer je bilo skladišče žita. Ko so požar opazili, je bil v plamenih že ves mlin. Gašenje je bilo zelo oteženo, ker ni bilo dovolj vode in gasilnih priprav. Razen tega je pihal močan veter, ki je zanašal iskre na vse strani. Obstojala je celo nevarnost, da se požar razširi še na sosedne hiše, pokrite z deskami. Gasilcem so pomagali delavci v mino. Skupnemu naporu se je zahvaliti, da se požar ni razširil na vso vas. Obvarovali so tudi sosedna skladišča žita in moke, mlin je pa pogorel do tal z vsemi stroji in orodjem. Požar je uničil tudi 10 vagonov moke v mino. Pozvali so na pomoč gasilce iz Vel. Kikeče, ko so pa prišli, je bil mlin že uničen. Posebna komisija je ugotovila škodo požara, ki je le deloma krita z zavarovalnino.

Pred meseci je bil premeščen postajenalečnik postaje Doboj v Sarajevu. Pri predaji poslova je novi postajenalečnik ugotovil nerednosti v računih. Tudi poslovne knjige niso bile v redu. Zato je prosil železniško direkcijo v Sarajevu, naj mu pošlje strokovnjaka, ki bo pregledal račune. Komisija je dognala velik primanjkljaj v blagajni. Že pred tremi leti je v blagajni zmanjkal del mesečnih dohodkov. Po tem je pa vsak mesec blagajna izkazovala primanjkljaje in ugotovila, da znašajo 183.000 Din. Sum je padel na bivšega postajenalečnika, ki so ga aretirali in zaprli. Bil je zaslisan in je priznal, da je vsak mesec jemal iz blagajne denar, ker bi sicer moral živeti v bedi. Postajenalečnik ima namreč 8 otrok, ki jih mora preživljati s skromno plačo. Šest otrok hodi v šolo. Trije so v Sarajevu, trije pa v Visokem. Postajenalečnikova plača ni zadostovala za kritje velikih izdatkov in tako je posegel po državnem denarju. Denar je pomeveril po dolgem premišljevanju in v velikih duševnih mukah. Slednjič se je spozabil; vendar je upal, da pride čas, ko bo lahko vrnil pomeverjeni denar. Nesrečnega moža so izročili sodišču.

Tvrška Julio Meinl

uvoz kave in čaja
priredi v svoji podružnici
Šelenburgova ulica št. 3
dne 16. t. m.
poskusno kuhanje kave in
dne 17. t. m.
poskusno kuhanje čaja

Poskušnje se dele brezplačno in ob tej priliki se lahko naši cenj. odjemalci prepričajo o pravilni pripravi kave in čaja.
Tem potom opozarjamo naše cenj. odjemalce, da se prodaja Meinlovih izdelkov nahaja samo v podružnici

Šelenburgova ulica št. 3

ter posebno opozarjamo odjemalce svoječasno druge, sedaj neobstoječe podružnice za potrebni nakup.

Čudna sodba ljubljanske policije

Kakor nam poročajo, je bil pozvan na policijsko ravnateljstvo ugleden ljubljanski meščan, ki so mu sporočili, da je osumljen udeležbe pri demonstracijah, zlasti pa, da je klical »doli Italija«. Čeprav je izpovedal službojuočemu policijskemu uradniku, da se demonstracij ni udeleževal, najmanj pa, da je kaj klical, in čeprav ni bil konfrontiran z ovideteljem, je bil brez zaslusanja priči, ki bi lahko potrdile njegove izpovedbe, obsojen na pet dni zapore po § 11. cesarske naredbe z dne 20. aprila l. 1884. drž. zakonik št. 96.

Polpodne je bil pozvan ponovno na policijo, kjer so mu povedali, da se je zgodila pomota in da ni bil obsojen zaradi klica »doli Italija« na pet dni zapore, ampak zaradi klica »doli Italija«.

Že iz tega je razvidno, na kako utemeljeni podlagi se izrekajo na policiji zaporne kazni. Izreka je na podlagi sumničnega, no da bi se dala osumljencu prilika dokazati svojo nedolžnost. Res je, da ima pravico pritožbe zoper policijsko kazen na velikega župana, toda vprašati se je treba, kaj

ko pride pošten človek do tega, da mu povzročajo pota in stroške? To je tem bolj neupravičeno, ker policija niti sama prav dobro ne ve, kaj je je klical in če je sploh kaj klical.

Sploh pa je značilno, da se policija poslužuje še zastaralih cesarskih naredb in da mora še pokojni avstrijski cesar Franc Jožef braniti Italijo. Pod vlado »največjega Slovenca« je pač vse mogoče.

„Faust“ in ljubljanski balet

V pretekli sezoni našega opernega gledališča, ko so prihajale med občinstvo najrazličnejše vesti o raznih krizah, neurejenih in nepravilnih razmerah v zakulisnem svetu, so vedeli mnogi povedati, da je prišla med repertoar opera »Faust« samo zato, da bi se v njej izkazala takratna prva plesalka Vilek in Wisiakova. Morda je bilo res, da se je uprizarjala ta opera radi nanovo povzdignjenega celokupnega baletnega zbora, toda Vilek in Wisiakova, v inozemstvu bolj priznana kot pri nas, sta odšla — »Faust« pa je ostal. Ali je tudi letos na repertoarju samo zato, da se izkaže nova solista?

Vodstvo baleta je v novi sezoni prevzel prejšnji drugi plesalec G. Golovin, mesto prve plesalke pa gđ. Moharjeva, ki je spomladi že tudi nastopala v inozemstvu, dočim je ostal isti baletni zbor skoro neokrnjen. Dandanes vejo v inozemstvu, da balet ni več samo nekaj odskih rekvizit, temveč da zavzema v umetnosti popolnoma samostojno mesto. Pri nas pa velja še vedno kot nekaj postranskega kljub pažnje vredni višini baletnega zbora. In naši kritiki (ki imajo že navado povedati samo podatke o navadnih predstavah, kdo nastopa in koliko vencev dobi in one, ki so se še posebej izkazali) omenijo na koncu samo — tudi balet je povsem zadovoljeval, kot bi se tako hoteli najbolj ogniti skladateljevim muham, da je v delo vtaknil in nekoliko baleta. Ako pa balet ni zadovoljeval ali pa več kot zadovoljeval jim je vseeno. Če v občinstvu še ni dovolj razumevanja za to panogo umetnosti, se ne sme po tem ravnati, temveč baš vzbuđiti to razumevanje.

V letošnjem »Faustu« sta imela nova predplesača v daljšem plesu prvo prikladnejšo priliko, da se pokažeta občinstvu. (Zdi se mi, da se je dodalo še nekaj več, kot je odmeril skladatelj). Isti baletni zbor smo videli že lani, le v sliki podzemlja je bil ali nov ali pa se ni tako eksaktno izvajal kot prej. V gibih, ki so mrtvi in neobvladani, je neka praznina, ki radi daljšega trajanja ni posebno ogrevajoča, in pri tej sceni še posebno ne. Muzika je v tem delu za ples težka in neprikladna, oživiti pa bi se dala slika kot lani s svetlobnimi efekti. V novo našudiranjem plesu pa sta nastopila solista.

Nastop je vsekakor presenetil radi izvajanja gne. Moharjeva, ki je v občinstvu takoj našla dopadenje. Že začetna figura ebek plesalec se je povzdignila z novo in pri nas izredno konstrukcijo. V nekako konstruktivističnem smislu se je potem nadaljeval njiu ples. Karakteriziral bi se s sestavo skunnih figur, zvezanih s kratkimi vmesnimi gbi. Ves potek je miren, figure vsestransko plastične, le da se preveč ponavljajo. (Nekatere smo videli že v drugih operah, kar ni dobro, ker se gledalci navajajo.) Solist partner ni na isti višini kot solistka. Njegov soloples ne more vzbuđiti razumevanja, dober je le v hitrih gibih, drugače pa slabo karakterizira ono, kar naj predstavlja maska. Tudi ta namreč ni završena. Zlati rožički za kakršnegakoli favna ne vplivajo dobro, posebno ne, če je njih nenaravnost dobro vidna. Obraz bi bilo treba bolj zakriti z ostro, tudi pretirano masko, ki bi dala plesu več izraza. Vsekakor pa niso v skladu črni baletni čevlji — bosa noge bi se boljše podale. Naš odir ni posebno velik in malenkosti padejo gledalcu hitro v oči. Posebej zato mora solist masko primerno in dovršeno našudirati.

Za finale nastopi zopet vse baletni zbor in zaključni plesno sceno s hitro in dobro učinkujočo figuro, ki se je odlikovala po svoji sestavi in skupinski razdelitvi. Novi prvi plesalec se je pač bolje izkazal s koreografijo samo. Vsekakor pa se vidi, da se bo znal naš balet obrzdati na tisti višini, do katere ga je privedel baletni mojster Vilek. To je višina, na kateri se lahko prične z umetniškimi udejstevovanjem. In misliti si moramo, da pride to delo iz ljudi samih, da ni predpisano kakor pri pevci.

Smrtna pentla

(Looping the Loop) je vefilim, izdelan s sodelovanjem najboljših svetovnih artistov. Najdrzejše dressure slonov, levov in divjih zveri!

Pride! Pride! ELITNI KINO MATICA.

Prosueti

Pri nocošnjih predstavah »Tosce« poje ga. Zinka Vilfan Kunčeva vloga Tosce v nemščini, ker ima del svojega repertoarja našudiranega tudi v tem jeziku.

V petek 16. t. m. se bo ponovila Čapkovska komedija »Tajna dolgega življenja« (Stvar Makropulos). V vlogi Emilije Marty gospa Marija Vera. Režija: g. pro. Sest. Red A.

V soboto 17. t. m. je na sporedu spet »Dobri ljudje Svelje«, ki se je v novi scenični predelani in lokalizirani obliki z izvrstnimi tipi in originalnimi dialekti občinstvu zelo priljubila. Naslovno vlogo igra g. Cesar (v dolničščini), režijo pa ima g. prof. Sest. Predstava je izven abonmaja.

V nedeljo 19. t. m. popodne se bo vprizarila Pitrjeva ljubka živaska pravilica »Modri osliček Miško«, ki je bila premijeri in re-priži najživahnejše odobravanje in priznavanje. Režijo ima g. prof. Sest. Zvečer istega dne pa se ponovi po daljšem predskoku spet Klabundova kitajska bajka »Krog s kredo« v prevodu Otona Županića. Režijo ima g. Ciril Debevec. Obe nedeljski predstavi sta izven. Na obe vprizaritvi opozarjamo zlasti občinstvo iz okolice in dežele.

Suppleva opera »Bocaccio« se vprizarja v petek dne 16. t. m. v ljubljanski operi za abonente reda D v običajni zasedbi.

Mozartova »Carolina pšičal« pride zopet v repertoar naše opere. Prva letošnja vprizaritev bo v soboto 17. t. m. za abonente reda B. Opera se vprizarja v novi inscenaciji, zasedbo in drugo javimo v prihodnji številki.

Nedeljska operetna predstava. V nedeljo 18. t. m. popodne ob 15. uri se poje v ljubljanski operi Nedbalova opera »Poljska kri« kot ljudska predstava pri znižanih cenah.

JKKOLJ
PLETENA
OBLAČILA
zmagala na vsej
črti
Gričar & Mojač
Ljubljana

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Četrtek, 15. novembra 1928; katoličani: Leopold, pravoslavni: 2. novembra, Akindin.

Današnje prireditve.

Opera: »Tosca«.
Kino Matica: »Saksofon Suzi«.
Kino Ideal: »Hrepenenje«.
Predavanja: Ob 18. na univerzi: Predava univ. prof. dr. Izidor Cankar: Albert Dürer.

Dežurne lekarne.
Danes: Piccoli, Dunajska cesta, Bakar-
šič, Sv. Jakoba trg.

Ali ste se že naročili na
„PONEDELJEK“?

Film

Mali Moric in Ana Karenina

Najmračnejša doba ruske zemlje je hol-
lywoodska era, ki je obela kinopodjetja
vsega sveta. Film za filmom rešuje ruski
problem s pomočjo znanega reka: sej uh-
neme, ki po bengalskem revolucionar-
nem ognju ohladi ustnice rdečega boljševika
in njegove prevohoditeljstva velike knegi-
nje ali narobe. Ljubila sta se in trpela, naj-
prej je bila na površju ona, on pa zapostav-
ljen in zanemarjen, potem se je položaj iz-
premenil, on je prišel na površje, ona pa je
moralala med preganjano in osvoženo bur-
žazijo. Kljub temu sta pa ostala oba plem-
enita, požrtvovalna in idealna. Velika kneg-
inja je rešila ubogo boljševiško matuško
carske knute, za kar se ji razcapani rdeče-
armejec revanžira z rešitvijo ubogega ba-
tuške velike kneginje, ki ga hočejo boljšev-
viki ustreliti. Matuške igrarjo nalašč v ta
namen vzgojene in negovane debeluste, do-
čim pri batuški ne igra tako važne vloge
igra sama, kakor bradavice na nosu. S tem
je ruski etnografiji zadovoljeno. Navadno se
pojavi v teh filmih še dva nasprotujoča si
tipa, nekaki carsko-boljševiški strelodivji ko-
munistični ali rojalistični gledalci nazarja pu-
blike. Kajti hollywoodska filozofija uči, da so
bile napake storjene na obeh straneh in da
je denar komunistov za kinostopnice prav
tako dober, kakor denar konservativne pu-
blike.

Toda s temi revolucionarnimi filmi za-
nimanje Hollywooda za Rusijo še ni izbr-
neno. Če že pačimo in mrcvarimo rusko živ-
ljenje, ga zmrcvarimo vsaj pošteno, so si mi-
slili hollywoodski režiserji in lotili so se
Tolsteja. Škoda bi bilo pustiti ležati ruske
nagajke, carske uniforme, ikone, samovar-
je in obsežna nedrja matušek. Seveda je
treba Tolsteja malo popraviti in modernizi-
rati. Mr. Smith in missis Johnes bi se lepo
zahvalila, če bi jima pokazali do najmanj-
ših podrobnosti to, kar se je zgodilo v glavi,
ki je mislila za vse človeštvo.

Kako zna Hollywood mrcvariti Tolsteja,
se vidi najbolje na filmu »Ana Karenina«.
Čeprav je nam povsem nerazumljiva emo-
cija, ki se polasti naših oči, če samo sli-
šijo ime tega aristokrata, nastopajočega pred
seboj in pred svetom v vlogi muzika, čeprav
prepuščimo avtoritetam kinematografske
etikete, da zavzamejo svoje stališče napram
sistemu predelave romanov v filme in če-
prav se prištevamo med ljudi, ki jim nudi
»dobar film enak užitek kakor dobra knjiga,
vendar nam mora biti v interesu človeškega
razuma neznosno videti Ana Karenino tako,
kakor si jo predstavlja mali ameriški Mo-
ric. Tudi vsi čari najdražestnejše žene sve-
ta, žudovito lepe Grete Garbo, ki igra na-
slovno vlogo, nas ne morejo sprijazniti s tem.

Takoj spočetka pričara mali Moric iz
usodnega slučajnega srečanja na kolodvoru
nekako nedovršeno dragonsko pustolovščino
v zakotni krčmi s potrpežljivo krčmarico, ki
postavi k postelji moške in ženske čevlje,
da bi ja kdo ne mislil, da nima dobrih na-
menov. Duh filma za silo še sledi atmosferi
romana, toda v večini prizorov vidimo prej
afektačijo, nego afekt. Tudi lepota Grete
Garbo ne more izbrisati sledov malega Mo-
rica na Ani Karenini. Igralka sklepa »oke,
poljublja srastno Vronskega, preliva solza
nad svojim sinčkom, toda vse to je bolj pri-
vlačno, nego resnično doživljanje njene duše.

Konec filma je višek mrcvarske umet-
nosti malega Morica. Ana Karenina se sicer
proti vsemu pričakovanju ne poroči z Vron-
skim in se po vseh predpisih res vrže pod
vlak, toda motiv samomora še daleč ni mo-
tiv iz Tolsteja. Ameriški Moric pač ne more
dovoliti kaj tako nelimonadnega, kakor je
fizična prenasitenost in ljubezni. Ameriške-
mu režiserju ne gre v glavo, da bi mogla
igralka kakršna je Grete Garbo, igrati straš-
no sramoto in tragiko spoznanja, da je po-
stala zopetna moža, kateremu je žrtvovala
svojo zakonsko srečo in materinsko ljubezen.
Hollywoodska Ana Karenina se žrtvuje sa-
mo za karijero svojega ljubčka. S tem po-
stane ves problem tako jasen, kakor je ma-
jorska zvezdica in poljub, ki ga pritisne
Vronskemu njegov poveljnik. Manjka samo
še, da bi oficirska družba proslavila ta do-
godek v oficirskem kazinu.

Smrtna pentlja

(Looping the Loop) je največji cirkuški
šlager. Drzne vožnje z avtomobilom
izpod cirkuške kupole v areno!
Pride! Pride! ELITNI KINO MATICA.

Dnevne vesti.

— **Odlikovanje.** Na predlog prosvetnega ministra je kralj odlikoval z redom sv. Save IV. stopnje ravnatelja Kolinske tovarne v Ljubljani Františka Chvatala in dirigenta opere v Ljubljani Antonina Balatka, z redom sv. Save V. stopnje pa predsednika češko-slovaškega združenja v Mariboru Františka Bureša in ravnatelja podružnice Ljubljanske kreditne banke v Sarajevu Josefa Vlača.

— **Iz prosvetne službe.** Za suplenta na moškem učiteljskem v Mariboru sta imenovana diplomirana slušatelja višje pedagoške šole v Zagrebu Gustav Šilih in Ante Rubes; oblatni šolski nadzornik Ivan Vrščaj je reaktiviran in imenovan za profesorja moškega učiteljskega v Mariboru.

— **Prepovedana lista.** Notranje ministarstvo je prepovedalo uvažati in širiti v naši državi fašistični list »La volonta d'Italia« in francoski tednik »Le Cri de peuples«.

— **Vzorna administracija.** Poročali smo že, da je v državnem svetu 5 izpraznjenih mest, ki jih bodo popolnile režimske stranke po političnem ključu. Hrvatsko in Slavonijo zastopa v državnem svetu samo en državni svetnik in sicer dr. Maksimilijan Rošić. Slovenija ima v državnem svetu dva zastopnika, Južna Srbija 2, Bosna 4, Vojevodina 1 in Dalmacija 1. Državni svet šteje 24 članov, kar je najboljši dokaz, da imajo v tej najvišji administrativni ustanovi ogromno večino Srbijanci. Kakor vse druge državne ustanove, tako je tudi državni svet skrajno zanemaran. Do 1. novembra je bilo v državnem svetu po raznih podatkih 16.733 nerešenih aktov. Še iz lanskega leta ima državni svet 6355 nerešenih aktov. Zato ni čuda, da morajo oni, ki se obračajo nanj, zamažati čakati mesece in mesece in da vlada tak kaos v državni administraciji. Če trpi najvišja administrativna instanca tak nered, se ne smemo čuditi, da imamo tako škandalozno administracijo.

— **Zahteve srbijskih sodnikov.** Na nedavnem zborovanju srbijskih sodnikov je neki sodnik zahteval, da se v Beogradu čimprej zgradi sodna palača, v kateri bi bila poleg pravosodnega ministrstva tudi vsa beogradska sodišča. Stroški bi znašali 10 milijonov dinarjev. Beogradska gospoda lahko gradi palače, saj pridno molze prečanske kraje.

Božanski film
„ŽENA“
z nepozabno GRETO GARBO je himna neskončne ljubezni, ki slavi trume sreče, ki pa prinaša tudi muke, ob trpljenju.
Jutri! Jutri! Premijera! KINO IDEAL.

— **Same komisije.** Poljedesko ministarstvo je odredilo dve komisiji, ki bosta potovali v Italijo, Švico, Francijo in Čehoslovakijsko našo svilo. Na nedavni anketi so ugotovili velike zlorabe v tovarnah svile in zato bo ministarstvo imenovalo posebno komisijo, da zadevo preišče. Vsa naša administracija in tudi narodno gospodarstvo temelji na komisijah, ki dobivajo masne dnevnice, koristi pa ne prinašajo nobene. Na mestu da je ministarstvo tako posejalo v sršenovo gnezdo in napravilo v tvornicah svile red, bo šele imenovala komisijo, ki bo zlorabe preiskala, seveda po tem, ko bo že prepoznalo in ko bodo krivci zabrisali sledove svojih manipulacij. Če bi bila naša administracija v redu, bi komisije sploh ne bile potrebne.

— **Odprte spominske plošče dekanu Koblarju v Kranju.** V nedeljo bo v Kranju na svečan način odkrita spominska plošča pokojnemu dekanu Koblarju.

— **Gostilničarji in kavarnarji proti navijanju davkov.** V nedeljo, 11. t. m. ob dveh popoldnevih se je vršil občni zbor gostilničarjev in kavarnarjev z namenom, da se o gostilniških in kavarnarskih težavah, ki pretežno oziroma na ogromno davke tema stanovala. Razvila se je živahna debata. Povdarjalo se je tudi, da se pobira zelo krivičen davek od oblasti in občin na petjeto in nočna taksa, ki se naj od gostov pobira po občinskih organih. Vršila se je tudi volitev načelnika, podnačelnika, 12 odbornikov in 12 namestnikov. Izvoljeni so bili: Josip Zorc-Štemburja, načelnikom, Gašper Pelko, Toplice, podnačelnikom, Anton Kušljan, Kandija, blaginikom, Jožef Vindišar, Andrej Hudoklin Ivan Koklič, Mihael Zagar, Rudolf Smola, Alojz Drenik, Jožef Brdavs, Ivan Košak, Ivan Kastelic, Franc Kastelic, Franc Grmovšek.

— **Manifestacije v kinu.** Pri predvajanju filma Stjepan Radić in njegovo življenje v kinu v Travniku se je pripetil incident, ki jasno priča, kakšna je mentaliteta današnjega režima. Ko se je namreč prikazala med predstavo slika grobov hrvatskih mučnikov, je vzkliknil narodni poslanec svečenik Milan Rakita: Slava narodnim mučnikom! Ko sta se pa prikazala dr. Maček in Pribičević, je vzkliknil: Živela voditelja KDK! Zaradi tega vzklika je policija v Travniku prepovedala predvajanje Radićevega filma in obsodila Milana Rakito na 25 dni zapora in 500 Din kazni.

— **Škratinka in pegavica v Dalmaciji.** V nekaterih okrajih Dalmacije se je razširila škratinka, ki je zahtevala že več žrtev. Pojavil se je tudi pegasti tifus. V šibenskem okraju je bilo doslej prijavljenih 50 slučajev škratink in trije slučajji pegavice, v sinjskem okraju pa 17 slučajev pegavice in 5 slučajev škratink. V kninjskem okraju je nad 90, v biogradskem okraju pa nad 70 bolnikov, ki so oboleli na škratinko.

— **Cvetka iz beogradske prosvetne uprave.** Na meščanski šoli v Beogradu je padel v enem predmetu neki živko Momirović in je po počitnicah ponavljal izpit iz dotičnega predmeta ter ga položil z dobrim uspehom. Nato je prošil za nameščenje v ministrstvu pravde, ki je odgovorilo, da bi ga sprejelo, če bi ne imel nezadostnega reda. Momirović je odgovoril, da je izpit naknadno položil z dobrim uspehom, kar je zabeleženo na zadnji strani spričevala, kar spredaj ni bilo prostora. Prosvetno ministarstvo je pa na to pritožbo odgovorilo, da mora dijak še enkrat pred izpitno komisijo, ker ocena na zadnji strani spričevala ne velja.

— **Vreme.** Kljub nizki temperaturi se ne bo ne more zjasniti. Vremenska napoved pravi, da bo oblačno in da padavine niso izključene. Včeraj je bilo lepo samo v Splitu, povsod drugod pa oblačno in megleno. V Splitu je bilo včeraj 16, v Skoplju, Mariboru in Beogradu 11, v Ljubljani 9,8, v Zagrebu 9 stopinj. Danes zjutraj je kazal barometer v Ljubljani 766 mm. temperatura je znašala 6 stopinj.

— **Sokolsko gledališče v Radovljici.** Prihodnjo nedeljo točno ob pol 4. popoldne se ponovi romantični igrakaz Matice Komarnove »Prisega o polnoči«. Občinstvo ponovno prosimo, naj prihaja točno, ker se predstava točno prične in bo vohod po pričetku zaprt. Prepozno prihajanje moti predstavo in spravi točno doše obiskovalce v slabo voljo.

— **Pri pokvarjenem želodcu, slabem okusu v ustih, glavobolu, vročini, zaprtju, bluvanju, diareji deluje kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice hitro in ugodno.** Znameniti internisti priporočajo »Franz-Josef« grenčice kot najbolj uspešno odvajalno sredstvo. Dohi se v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Iz Ljubljane

— **Lj. Naprava mostov čez Jarke.** Opazilo se je, da kljub mnogim pozivom nekateri posestniki v območju mestne občine Ljubljanske še vedno napravljajo prehode na svoja posestva oziroma zemljišča s polaganjem cementnih cevi v obcestne in druge jarke. — Te cevi, ki se do vrha jarke zasipajo, imajo večinoma premajhno svetlobo, kar povzroča zajezenje jarkov in zastajanje vode, posebno še zato, ker se cev sčasoma pogreze. Ker je trebhanje jarkov toliko časa, dokler posestniki ne odstranijo teh cevi, skoraj brezplodno delo, opozarja mestni magistrat ljubljanski v smislu določil kranjskega vodnega zakona in pa zakona z dne 23. avgusta 1877 kraj. dož. zak. št. 14, vse posestnike, da je samostojno polaganje cementnih cevi v odvodne jarke strogo prepovedano ter se zajedno vsem prizadetim naroča, da najpозneje do konca leta 1928 odstranijo iz jarkov vse cementne cevi ter napravijo za prehod odvodnih jarkov, lesene ali cementne mostičke, ki ne smejo niti najmanj izžiti profila dotičnega jarke. Mestni magistrat bo dal začetkom prihodnjega leta pregledati vse odvodne jarke in odstraniti vse cevi, katere bi se event. nahajale v jarkih, na stroške posestnika. Vrhutega se mu bo še naložila občutna globa. — Ob tej priliki se opozarja vse zemljiške posestnike, ki imajo parcele ob Poti v Rakovo ješlo, da je mestni magistrat iztebil občestne jarke ob tem stradamu in da se jim sedaj nudi ugodna prilika, da vrežejo med svojimi parcelami odvajalne in mejne jarke za odtok talnih voda ter s tem zboljšajo, oziroma osuše svoja zemljišča.

— **Lj. Nove aretacije.** Zaradi ponedeljkovih demonstracij je policija včeraj in danes zopet aretirala več oseb, med njimi mnogo komunistov, ki so baje organizirali napad na policijo na Miklošičevi cesti. Aretiranih je bilo tudi več dijakov.

— **Lj. Ureditev Masarykovih cest.** Masarykova cesta bo nedvomno ena najlepših cest v Ljubljani, čim bo urejena. Cesta je že tlakovana, sedaj urejajo tudi kanalizacijo. Ta cesta bo mnogo pridobila, ko bodo vse parcele pozidane. Letos grade ob Masarykovi cesti dve novi poslopji Pred kolodvorom je podjetni hotelier z. Miklič zgradil moderen hotel, na vogalu Miklošičeve in Masarykovih cest pa grade palačo Vjazemne posojilnice. Mikličev hotel je že pod streho, dočim je palača Vjazemne posojilnice dograjena do prvega nadstropja.

— **Lj. Čekovni zavod pod streho.** Palača Čekovnega zavoda ob Aleksandrovi cesti je že eden dni pod streho. Zdej delajo že streho, ki bo kmalu pokrita. Palača je visoka in impozantna zgradba, ki bo Aleksandrovi cesti nedvomno v okras.

— **Lj. Godbeni odsek Sokola I. ponovno opozarja na svoj družabni večer v soboto 17. t. m. na Taboru,** kjer bodo naši gostje vsestransko postreženi v vseh ozirih. Ljubitelji valčka bodo gotovo uživali vse razkošje tega vedno modernega plesa, razume

pa se, da ne bodo nikakor prikrajšani plesalci ostalih modernih plesov, ki jih bo neumorno sviral prvovrstni veliki jazz-band Godbenega odseka. Za kratek čas bo poskrbel tudi sicer v izdatni meri. Poučna bo naša godbena razstavnica, ki bo obsegala marsikatero zgodovinske predmete. Posetniki se bodo lahko vpisali v veliko spominsko knjigo s posebnim, zelo pripravljenim pisanim orodjem; za red pa bo skrbel naš varnostni zbor, tako da bo zadržana najlepša zabava in preprečena vsaka škoda in reguliran ves promet tega večera.

865-n
— **Ruska Matica.** Ruska Matica in ruska ljudska univerza prirediti v soboto, dne 17. novembra v balkonski dvorani univerze predavanje univ. prof. Aleksandra Maklečeva o »Ruskem pedagoškem kongresu v Pragi in o vprašanju denacionalizacije«. — Začetek ob 19. uri. Vstop prost.

PRIZNANO
najboljša oblačila pri najnižjih cenah nudi renomirana trdnica
J. Maček
Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

— **Lj. Na simfoničnem koncertu,** ki ga priredi pod vodstvom višjega vojaškega kapelnika dr. Josipa Čerina muzika dravske divizijske oblasti, se izvaja med drugim tudi znamenita Paunovičeva jugoslovanska simfonija. To delo, ki je posvečeno dr. Čerinu, je bilo prvotno izvajano na koncertu Muzike dravske divizije leta 1924. ter zelo takrat splošno priznanje in velik uspeh. Delo je pisano za veliki orkester, polno preplelih idej in motivov pristno jugoslov. kolorita, krasno instrumentirano tako, da nosi po pravici naslov Jugoslovanske simfonije. — Žal, da je mladi avtor, bivši vojaški kapelnik, pri dnu po ljubljanski prvi izvedbi umrl nenadne smrti. Koncert se vrši v ponedeljek, dne 19. t. m. ob 20. uri v Unio-nu. — Predprodaja vstopnic v Matični knji-garni.

— **Lj. Pevsko društvo Ljubljanski Zvon.** V petek zvečer odborova seja, v ponedeljek skupna vaja.

— **Lj. Predavanje v društvu »Soča«.** V soboto 17. t. m. bo predaval v salonu pri Levu g. prof. Josip Bačič o svojem potovanju, ki ga je imel v preteklih počitnicah po Južni Srbiji in Črni gori, pod naslovom »Vtisi s potovanja po Južni Srbiji in Črni gori«. Predavanje bo zelo zanimivo, zato pričakujemo polnoštevilne udeležbe. Začetek predavanja ob pol 9. zvečer. Vstop prost.

863-n
— **Lj. Tatvina koles.** Tatvine koles so v Ljubljani na dnevnem redu. Ni vredno, da bi pogrevali ono večno pesem, naj kolesarji pazijo na svoja kolesa in jih ne puščajo pred hišami ali v vežah, saj svarilo itak nič ne zaleže. Včeraj sta bili zopet ukradeni dve kolesi. Eno je bilo odpeljana posestniku vemu sinu Francu Rebolju iz Trzina. Pustil ga je samo za hip pred Možinovo točilnico na Vidovdanski cesti, ko je pa izstopil seve o kolesu ni bilo duha ne sluha. — Drugo kolo je bilo odpeljana včeraj med 14. in 15. uro, in sicer oficijalno Feliks Schlecht iz veže št. 9 na Dunajski cesti. Kolo je bilo znamke »Puch«, vredno 1000 Din, dočim je bilo Reboljevo kolo znamke »Ika«, vredno 1300 Din.

— **Lj. Vlom v podstrežje.** Neprijeten doživljaj je imela sinoči natakarka Minka Videnič, uslužbenka v restavraciji pri »Levu« na Gosposvetski cesti. Ko je zvečer stopila v svojo podstrežno sobico, je takoj opazila, da jo je v odsonosti posetil neveljani gost in vlomil v kovčeg. Odmel je iz kovčega 1600 Din in nekaj robe. Soba je siloma odprl, dočim je v kovčeg vlomil s škarkjami, ki jih je pozabil v sobi.

— **Lj. Ogenj v stojnici.** Sinoči okoli 23. je opazil stražnik Ivan Pucihar, da se iz stojnice za pečenje kostanja na vogalu Bleiweisove in Gosposvetske ceste močno kadi. Stražnik je dognal, da se je vnela košara, stoječa v stojnici. S pomočjo poštnega kontrolorja Toma Vidmarja je ogenj kmalu pogasil in preprečil večjo škodo. Stojnica je last Ivana Grošlja z Dunajske ceste.

— **Lj. Zlobnost.** Neznani zlikovec je te dni razbil veliko šipo v kavarni »Prešeren« na Marijinem trgu in povzročil lastniku g. Polajnarju nad 1000 Din škode. Zlikovca išče policija.

Pirotski čilimi

so zopet dospeli v večji množini na zalogo, na kar ljubitelje teh pristnih preprog opozarjam.

Cene izredno ugodne.

J. KOSTEVC, LJUBLJANA

Iz Celja

— **c. Mestno gledališče.** V sredo zvečer so Mariborčani priredili opereto »Gejše«. Gledališče je bilo popolnoma razprodano. Ker mnogo ljudi ni dobilo vstopnic, je splošno želja, da bi se priredila repriza.

— **c. Božastni napad na cesti.** V torek, dne 13. t. m., je našel stražnik na občinski cesti v Gaberju 30-letnega kličavničarja Ivana Treuša, ki se je zviljal v napadu božjasti. Reveža so takoj spravili v bolnico.

— **c. Stanovanjsko hišo mestne občine pri »Kroni«** so te dni spravili pod streho. Na voglu hiše je postavljen velik mlaj z dolgo trobojnico. — Tudi stavba Ljudske posojilnice na Kralja Petra cesti bo prišla te dni pod streho.

— **c. Aretacija na kolodvoru.** Te dni je bil na celjskem kolodvoru aretirani krojaški mojster J., ki je pri odhodu iz Celja v vinjenosti hudo razgrajal in vzbujal s svojim vedenjem javno pohujšanje. Noč je prebil v zaporu, sedaj pa sledi še denarna kazen.

Nekronani kralj Kitajske

Konfucij je bil sin siromašnih roditeljev. — Hotel je spraviti Kitajsko na pravo pot, pa se mu ni posrečilo. — Šele po smrti so Kitajci ocenili njegovo delo.

552 let pred odhodom treh kraljev v Betlehem je stari Kitajec zaslužil lepo devojko. Poročil se je in žena mu je rodila devet hčera in enega sina. Rodbina je bila siromašna. Toda mož, ki se je poročil z lepo Kitajko, je bil potomec stare kitajske rodbine, čije rodovnik je segal 1200 let nazaj. Lepa Čing-Tsai se je brez oklevanja poročila z njim in drugo leto se je rodil mladi ženi in staremu možu najslavnejši sin, kar jih pozna dežela vzhajajočega solnca. To je bil Konfucij. Časi so bili takrat na Kitajskem burni. Že dvesto let je vladal v deželi splošen kaos. Konfucij je skrbelo, kaj bo s Kitajsko in sklenil je posvetiti svoje življenje domovini.

Že v zgodnji mladosti se je zanimal za znanost in njegovi tovariši so strmeli nad njegovim znanjem. Pregovarjali so ga, da je vstopil v službo kitajskih bogatašev kot pastir. Kot 17 letni mladenič je bil pri nekem visokem uradniku za domačega učitelja. Pozneje je ustanovil sam šolo za siromašne Kitajce in vabil je vse, kar jih je veselilo študiranje. Čez dve leti mu je mati umrla in to ga je tako potrla, da se dolgo ni mogel otresti obupa in melanholije.

Konfucijevo učenje je prvi univerzalni zakonik morale v zgodovini človeštva. Svojo doktrino je zgradil na dveh glavnih trditvah, da je človek po svoji naravi dober in da je vse odvisno od njega samega. Konfucij je hotel učiti prince vladati, podložnike pa ubogati. Kot 30 letni mož je odšel po svetu, da bi našel princa, ki bi vladal po njegovih naukih. Kitajska je ječala takrat pod političnim, moralnim in družabnim razvratom. V času, ko ni bilo politika, ki bi se mu posrečilo zbrati raztresene narodne sile in spraviti državo na pravo pot, je nastopil Konfucij s svojimi

nauki. Dolgo je zaman oznanjal resnico in učil ljudi, kako je treba živeti. Šele ko je bil star 52 let, je zaslovel kot največji reformator Kitajske. Ministrski predsednik države Lu Ting kung, čigar sina je Konfucij poučeval, ga je imenoval za guvernerja v Čang-Tu. Kot guverner je Konfucij kmalu tako uredil državo, da so začeli posnemati njegove metode vsi guvernerji sosednjih držav. Sam vladar države Lu je vprašal Konfucija, če bi se dala po njegovih metodah urediti vsa Kitajska. Konfucij je pritrilil in Ting kung mu je poveril resor ministrstva javnih del, obenem je pa postal Konfucij njegov svetovalec.

Konfuciju se je res posrečilo napraviti v državi red in dvigniti njen ugled tako, da so postale sosedne države ljubosumne in da so ga hotele odstraniti. Vladar države Tsna je poslal Ting-kungu 80 najlepših deklet in tako je izpodrinil Konfucija, ki je odstopil in zapustil dvor.

Celih 13 let je Konfucij iskal novega vladarja, ki bi mu pomagal urediti državo in preprečiti neno katastrofo. Toda vse njegovo prizadevanje je bilo zaman. Vsi principi so se ga bali. Opetovano je bil tudi v smrtni nevarnosti, ker so ga hoteli umoriti. Slednjič ga je pozval vladar Enghai kung nazaj v domovino, kjer se je pa prepričal, da se njegovi ideali ne dajo uresničiti. S tem spoznanjem se je pomiril in začel je študirati glasbo in literaturo. Umrl je kot 72 letni starec. 40 njegovih učencev si je zgradilo pri njegovem grobu kolibe in bivalo v njih tri leta. Takoj po smrti je pa Konfucij zaslovel in postal je nekronani kralj Kitajske. Celih 2500 let so se ohranili njegovi nauki na Kitajskem, kjer imajo milijone privržen- cev.

Originalna tožba

Z originalno tožbo se je te dni pečalo dunajsko sodišče. Avstrijsko zvezno zakladnico je tožil bivši kaznjeneec Franc Schumacher in zahteval 30.000 šilingov (okrog 240.000 Din) odškodnine, češ, da je po krivdi kazniških zdravnikov izgubil levo oko. Schumacher je bil letos v juliju v preiskovalnem zaporu v Kremsu. Bil je obdolžen raznih vlomov in tatvin. 15. julija ponoči mu je baje z novo vdelanega okna padlo med spanjem negašeno apno v oko. Schumacher je v tožbi navajal, da so ga zdravniki zanemarili in da mu očesa niso pravilno zdravili. Radi poverjenosti zdravnikov je izgubil levo oko, dočim je bilo desno resno ogroženo.

Zastopnik zvezne zakladnice je izjavil, da so kaznjena zdravniški pravilno lečili. Schumacher je baje tik pred nesrečo svojim sotrpnikom izjavil, da si bo z apnom namazal oko, da bi se tako rešil zapora. Iz bolnice bi pač lažje pobegnil.

Sodišče je obtožbo zavrnilo z motivacijo, da krivda zdravnikov ni bila dokazana in če bi tudi bila, bi država za njo ne bila odgovorna. Najbrž si je Schumacher sam poškodoval oko, da bi se tako rešil zapora. Obtoženec je vložil priziv.

Noblove literarne nagrade

Švedska akademija znanosti je prisodila Noblovo nagrado za literaturo za l. 1927 članu Francoske akademije Henry Louis Bergsonu. Bergson je bil rojen 18. oktobra 1859 v Parizu. Postal je učitelj literarne zgodovine, od l. 1900 je bil pa profesor na pariški Collège de France. Literarna kritika prištevava Bergsona zdej med najodličnejše francoske pisatelje, mislece in zastopnike modernih smeri v francoski književnosti. Bergson je načelni nasprotnik filozofske smeri, ki razlaga življenjske dogodke in pojave na mehaničen način. V svojem delu »L'Evolution Creatrice« se je odrekel Bergson vseh filozofskih naziranj in krenil na novo pot mišljenja. Težki knjižji pripisujejo enak pomen, kakor Kantovemu delu o človeškem razumu. Drugo odlično Bergsonovo delo je »Le Rire«, v katerem skuša pisatelj rešiti problem komičnosti. Bergson je član »Academie des Sciences morales«.

Noblova nagrada za literaturo za letošnje leto je bila podeljena norveški pisateljici Sigridi Undsetovi. Undsetova je bila rojena l. 1882 v Kallundborgu na Danskem in je hčerka znanega norveškega arheologa Ingvalda Undseta, ki je bil več let ravnatelj narodnega muzeja v Oslo. Oče ji je pa kmalu umrl in zapustil rodbino v bedi. Sigrida se je morala preživljati v zgodnji mladosti kot uradnica mestne elektrarne. Že takrat je začela pisateljati in prva njena dela so pokazala, da dobro pozna žensko življenje. V svojih prvih delih nastopa kot energična zagovornica ženskih pravic. L. 1910 je izdala knjigo »S stališča žene«, v kateri odklanja svoje prvotno bojovito stališče napram raznim ženskim problemom. Njeno glavno delo je trilogija »Christin Lavransdotter«, ki je izšla v l. 1920—1922 in v katerih je opisana usoda norveške žene. Ta roman, ki je preveden tudi v nekatere evropske jezike, je vzbudil

na Norveškem veliko zanimanje. Sigrida Undsetova je poročena s slikarjem Svarstadom.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Pizarrova palača obnovljena

Slavni osvajalec dežele Peru Francisco Pizarro je ustanovil l. 1533 mesto Lima. Zase in za vlado v novi deželi je zgradil v tem mestu palačo, ki se je deionia ohranila do dandanašnjih časov. Pozneje so palačo razširili in zgradili več stranskih poslopj tako, da je nastala cela skupina hiš, ki so videle marsikaj zanimivega iz burnih časov te dežele.

Francisco Pizarro je bil v svoji palači l. 1541 umorjen. Umorili so ga prijatelji njegovega tekmeča Almagra, ki ga je bil dal tri leta poprej umoriti. Na kraju, kjer je slavni osvajalec umrl, je zdej velika srejemna dvorana. Na dvorišču raste še zdej figovo drevo, ki ga je vsadil Pizarro. Družba Fondation Company je izdelala načrt, po katerem hoče obnoviti palačo, v kateri so stanovali vsi vladarji republike Peru. V notranjosti palače bodo nadomestili vse lesene naprave z betonskimi in okrog notranjega dvorišča bo zgrajena namesto sedanje lesene galerije betonska kolonada. Ta trakt je najstarejši del palače. Sredi notranjega dvorišča je star vodnjak iz modrega in rdečkastega kamenja, zgrajen v španskem kolonialnem slogu.

Tu se izprehaja po delu prezident Lequia, ki so mu poleg konjskih dirk izprehodi po dvorišču edino razvedrilo. Leta 1921 je uničil požar dvorano, v kateri so prezidenti sprejemali zastopnike tujih držav. Zadnjih 20 let so bili tu trikrat zaprti prezidenti. Leta 1909 je bil odveden iz palače prezident Lequia, ki mu je bilo dano na prosto voljo, da odstopi ali umre. Pozneje so ga vojaki osvobodili. Leta 1912 je prišil general Benavides v tej palači prezidenta Billinghursta k odstopu. Benavides živi sedaj v izgnanstvu v Ecuadorju. Leta 1919 je pa organiziral Lequia državni prevrat. Ujel je v palači prezidenta Perda in se polastil državnega krmila.

GRETA GARBO edina, očarljiva in nedosegljiva predstavnica strasti in ljubavne naslade v prekrasnem najnovšem filmu

„ŽENA“

Jutri premijera v KINU IDEAL

Roger de Beauvoir:

Sužnja

Roman.

— Žid ostane živ, to vam prisegam, — so odgovorili inkvizitorji po kratkem posvetovanju. — Stražar ga odvede v postetovnico in čim zve-
mo, kdo je pravi krivec, bo žid izpu-
ščen.

— Visokost! — je vzkliknil žid in sklenil pred dožem roke.

Alessandro ga je prijazno pogledal in stražar inkvizicije ga je odvedel. Dož se je obrnil k svojim sodnikom, rekoč:

— Plemič je zakrivil ta zločin, go-
spoda.

— Plemič? Ali ga poznate? — je vprašal Grimani.

— Poznam ga.

— Pri vaši glavi, dož, vas pozivam, da ga imenujete.

Da, imenoval ga bom, strgati ho-
čem krinko z njegovega obraza in ko izgovorim njegovo ime, boste vsi po-
bledeli.

— Govorite!

— Čujte torej, vi, ki se proglašate za njegovega sodnika! Benetke so bile na robu propada, izgubljene brez po-
moči. Glodala jih je njihova razuzda-
nost, izročene so bile verižništvu, ki je odiral to, nekdanj tako mogočno in slavno mesto. Ponizanje je težilo nas vse. Naše starodavne palače in naša slava imena so propadala, naši najeti vojaki so se upirali, ker niso dobivali plače. Ljudstvo se je zbiralo na trgih in kričalo, da je gladno. V tem obupa-
nem, malodušnem in obubožanem ljud-
stvu ni bilo sile, poguma, ne sramu. In nade je izginila iz naših vrst. Poslanec, kaj pravim, pirat je prišel iz Tunisa, da se na lastne oči prepriča o našem obupnem položaju. Dete Benetk, dedič slavnega doma, mož, ki je občutil po-
nižanje njegovega mesta, kakor da je po-
nižana njegova mati, je pa ta čas raz-
mišljal, kako bi vsaj začasno ohranil pred Evropo gnilo ogrodje te največje sreče, ki bi se moralo vsak hip sesuti v prah. Hotel je rešiti svojo domovino hude in pogina. Treba je bilo zlata, da bi moglo naše brodovje uničiti moha-
medansko gospodstvo in se vrniti z novo zmago, da bi moglo brodovje od-
pluti iz pristanišča, v katerem so ga držali državni dolgovci. Ta mož se je obrnil najprej na beneško plemstvo. Njegova prošnja je bila sprejeta z za-
ničevanjem. Pozval je nebo, toda tudi nebo je bilo gluho. Blagajne benetških židov so bile prazne in ti lakomni up-
niki so z gnusom posojali plemičem denar, videč, kako ga razmetavajo. Zato je šel ta mož k židu Ottalu, po-
noči in z maslo na obrazu. In tam, ne da bi ga mogel žid videti ali slišati, je dvignil zlato, zakopan zaklad.

— Ponarejen denar, — je pripomnil Grimani zaničljivo.

— Beneški židi so se z njim zado-
voljili in brodovje je odplulo. Ladje so razpele jadra, lev sv. Marka se je otresel okužene atmosfere, razprostrl je svoja krila nad Jadrano.

— Ime tega moža, njegovo ime? — so vprašali Trevisani, Grimani in Mo-
cenigo v en glas.

— Čakajte, nisem še vsega povedal. Seveda niste vi tisti, ki so delali noč in dan, saj niste vi tisti, katere so ime-
le Benetke za svoje prvoboritelje in ki

bi bili tvegali drzen korak, kakor ga je ta mož, da reši to osramočeno in po-
nižano deželo, ki je postala jama raz-
uzdanosti in mehkužnosti. Ne, vi ste pravi predstavniki razuzdanosti, ki uničujete Italijo, vi ste trije vtešeni simboli Benetk na robu propada. Vi, Mocenigo, ki ste poosebljeno kvarto-
pirstvo, vi, Trevisani, ki ste požrešnost, in vi, Grimani, ki ste razuzdanost.

— To je pa že od sile! — so vzklik-
nili inkvizitorji in vstali. Vi žalite senat.

— Dož, — je dejal Grimani, — ime-
najte krivca.

— Krivec sem jaz!

— Vi? — so vzkliknili presenečeno.

— Jaz, jaz, vaš dož! Zdej me pa kaznujte, izbrišite ime iz zlate knjige, zapoveste krivniku, da razbije moj grb.

Prav pravice, — je nadaljeval z vedno večjo ironijo, — pravico imam umreti, ker vas nisem mogel rešiti.

Dožev glas se je tresel, njegovo čelo se je pomosno zjasnilo in inkvizitorji so drhteli pred obtožencem.

— Zdej veste vse, — je nadaljeval, — obtožil sem se, moral sem storiti to. Toda rešite žida, on je nedolžen, Gri-
mani. Tega starca morate izpustiti, on čaka.

Inkvizitorji so se spogledali. Gri-
mani je vstal in stopil k oknu.

— Prisegli smo vam, Visokost, da židova kri ne bo prelila.

In obrnil se je k biriču ter mu nekaj zašepetal.

— Takoj boste videli žida odhajati iz ječe, — je dejal Grimani. Komaj je izgovoril te besede, je dož res opazil, kako stopa žid iz ječe za možem s čr-
nim pajčolanom.

Tudi Ottale je imel zastrt obraz. Za hip je dvignil pajčolan in se zanič ozrl na dožovo okno.

— Stopite! — je vzkliknil Alessandro.

— Ne, to se ne sme zgoditi.

— Oprostite, Visokost, žid mora plačati za vladarja. Benetke morajo vi-
deti žrtev. Ottala bodi vodil po vsem mestu. Po tem ga odvede v novi La-
zaret, kjer ima neomejeno oblast prior, kakor veste. Tam bo vse življenje de-
lal pod zemljo. Ker je star in na do-
brem glasu, ga ljudstvo ne bo linčalo.

— Podle duše, brezbožni sodniki, pošljite me na morišče, toda ne zapi-
rajte tega nedolžnega starca v večno temo. Pravim vam... je zakričal dož in planil od okna k vratom.

Toda Mocenigo in Trevisani sta ga zadržala, dočim je stal Grimani prekri-
žanih rok na pragu in mirno opazoval ta prizor.

— Dož, — je dejal Grimani in stopil k Alessandro, — zdej ste v rokah tri-
članskega sodišča. Kakšna je vaša zad-
nja želja?

— Samo eno željo imam, — je od-
govoril dož z drhtečim glasom.

— In ta je?

— Da bi smelo ljudstvo... moje ljudstvo... da bi smelo k mojemu mo-
rišču in da bi se mogel pred smrtjo še enkrat ozreti na Benetke. To je vse.

Grimani je odprl vrata in poklical dva sodna biriča, stoječa na hodniku.

Inkvizitorji so se nekaj časa posveto-
vali, potem so pa sporočili biričema svoj sklep.

Ko sta biriča odšla, je stopil Gri-
mani k dožu, rekoč:

— Čujte, kaj je sklenilo sodišče: Kazen in zločin benetkega vladarja ostaneta tajna. Dočim bo beneško ljud-
stvo paslo svoje oči na židu Ottalu, označenem kot edini krivec, oznani glasnik po mestu dožovo smrt. Benet-
ke se zavijejo v črno, ljudstvo bo mo-

lilo po vseh cerkvah republike za vašo dušo. Patrijarh opravi pogrebne obre-
de. Requiem bo z običajnimi ceremo-
nijami v baziliki sv. Marka. Vašo krsto poneso iz doževe palače v cerkev sv. Jameza in Pavla. Veliki svet se seste-
ne, da izvoli vašega naslednika.

— Čul sem vaš sklep, — je dejal dož mirno. — Zdej bi pa rad vedel, kakšno smrt ste mi določili. Kaj me čaka — voda, meč ali strup?

— Dož, — je odgovoril Grimani, — nikoli več ne prestopite praga te sobe. Vsa vrata in okna bodo zazidana.

— O, razumem vas, glad je krvnik, ki ne zna govoriti.

— Če vas v Benetkah še kdo ljubi in če vas hoče posetiti, lahko pride, to-
da ostati bo moral tu.

— Dož, — je pripomnil Mocenigo tiho in stopil k Alessandro, — rešiti hočemo vašo čast.

— Dož, — je nadaljeval Grimani strogo, — mi nismo pozabili, da je bil zločinec naš prijatelj.

— Trevisani, Mocenigo, je odgovo-
ril dož in se nasmehnil, — v pomani-
kanju drugih čednosti ste vsaj to pri-
znali. Hvala vam. Toda če bi malo po-
mislili nazaj in se zamislili v nedavno preteklost, bi se morda spomnili, da je neznan dobitnik opetovano poravnal vaše dolgovce, odkupil vašo zastavljena posestva in prispeval kot skrbni in do-
bri oče k vašemu razkošju. Ta do-
bitnik sem bil jaz.

— Vi! — so vzkliknili plemiči pre-
senečeno.

— Kaj še dvomite o tem? — je vprašal dož in zbral po mizi raztresene listine. — Glejte, Grimani, tu je vaše posestvo Boveredo, ki ga je odkupil žid Samuel. Glejte, Trevisani in Moce-
nigo, tu je tajna potrpežljivost vaših upnikov.

— Res je, — so pritrdili doževi so-
dniki in se prestrašeno spogledali.

— No torej, na enem kraju je pre-
trgan zazor, ki je zakrival ljudem mo-
je življenje. Ali me zdej razumete? Jaz, dož, sem stanoval v tej tesni so-
bici, ležal sem na tej postelji, ki je tako trda, da bi noben vojak ne bil zame-
njal z menoj svojega ležišča. Kadar ste vi bedeli za zabavo, sem bedel jaz za delo. Vzhajajoče sonce je nas našlo pogosto izčrpane, mene od napornega dela, vas pa od razuzdanosti in zabave.

Ah, moje življenje, za katero so me mnogi zavidali misleč, da se valjam v bogastvu in razkošju, je bilo zelo težko, zelo grenko. Kakor ta božji sin, ki visi tu na križu, sem se tudi jaz čisto čutil pribitega na križ s krvavečimi nogami in rokami. Prosil sem nebeškega očeta, naj gre kelih bolesti mimo mojih ust. Slednjič me je uslišal, zdej sem rešen!

Dož je umolknil. Ozrl se je na ne-
beški simbol žalosti in trpljenja. Na njegovih trepalnicah se je še lesketala solza, toda žrtev je bila doprinesejena.

Ta čas so začeli zidari zazidavati okno na trg, razbijanje se je čulo v so-
sedno dvorano, v kateri je vlada običajno s črnimi prepogami naznanjala vladarjevo smrt. Zunaj se je začelo zvonjenje.

DELITEV DELA.

— Med menoj in mojim možem ni denarnih sporov. Imava celo skupni bančni konto.

— To je imenitno.

— Kaj ne, da je res? On denar na-
laga, jaz ga pa dvigam.

Kako je Američanka prezimovala na Spitzbergih

Mlada Američanka Gilson je spremila svojega moža na Spitzberge in ostala tam čez zimo. — Kaj pripoveduje o svojih do-
življajih.

Površina Spitzbergov znaša 25.000 kvadratnih milj, od katerih je nad 15 tisoč stalno pokritih s snegom in ledom. Do 1. 1917 Spitzbergi niso imeli stalnih naselencev. Zdej biva na Spitzber-
gih čez poletje okrog 1500, čez zimo pa okrog 900 naselencev. Vsteti so tudi lovci, ki se slučajno ustavijo na tem otočju. Največja naselbina na Spitzber-
gih je Longyear City na Advent Bayu v Ice Fiordu, oddaljena kakih 12 sto-
pinj zapadne širine od severnega te-
čaja. Američanka Gilsonova je prezimo-
vala lani na Spitzbergih in opisuje svo-
je doživljanje v članku pod naslovom »A womans winter on Spitzbergen«.

Gilsonova je spremljala svojega moža, ki je potoval v premogovnike v Longyear City. Na Spitzberge sta prispe-
la v avgustu iz Norveške na mali ladji posebnega tipa za arktično morje, kajti večji parniki ne morejo voziti po Lede-
nem morju. Gilsonova priznava, da ne bo nikoli pozabila groze, ki se jo je po-
lastila, ko je zagledala v pristanišču v Tromsø leseno »posodo«, gugajočo se na valovih. Prvi tri dni sploh ni prišla na krov. Krčevito se je držala postelje, da ne bi padla. Po dnevi se je držala tal, ponoči pa svojega moža, ki je spal na tleh. Četrty dan je zavozila ladja med ledene gore. Gilsonova se je oblekla in odšla na krov. Daleč od okrog je videla samo ledene gore najfantastičnejših ob-
lik. Visoko gori na jamboru je čepel »le-
deni pilot, ki je moral paziti, da ladja ne zadene ob ledeno goro. Ko je pustila ladja za seboj led, je plula ob zapadni obali mimo neskončne puščave. Spitz-
bergi niso brez vegetacije. Na nekate-
rih krajih raste mah in manjše rastline, drevja pa ni videti nikjer. Ob 10. zve-
čer sije sonce kakor pri nas čez dan.

V Longyear City so zakonca Gilson gostoljubno sprejeli. Seveda pa niso mogli nuditi Gilsonovi tople kopeli in mehke postelje, po kateri je najbolj hre-
penela. Takoj je spoznala, da bo osam-
ljena in da Spitzbergi niso New York. Nekateri moževi kolegi Norvežani so za silo sicer govorili angleško, toda bila je med njimi edina ženska, a med ženami rudarjev ni bilo nobene, s katero bi mo-
gla občevati. Kljub temu se je pa mla-
da Američanka kmalu prilagodila raz-
meram in zdela se ji je, da je na Spitz-
bergih doma. Longyear City leži v do-
lini med dvema gorama, pokrita z ve-
čnim ledom in snegom. Premogovniki so v gori za naselbino. Rudarji delajo tudi čez zimo in premog vozijo iz rud-
nikov naravnost na ladje. Ta premog na Norveškem je uspešno konkurira an-
gleškemu. Norveška se je formalno po-
lastila Spitzbergov 1. 1925. Letna sezo-
na na Spitzbergih je kratka in včasih za-
brikadira led tudi čez poletje morje tako, da morajo čakati ladje na odpr-
tem morju do avgusta. Zadnje ladje morajo zapustiti Spitzberge najpozneje 1. oktobra, drugače riskirajo, da spo-
toma zamrznejo ali obteče čez zimo v Ledenem morju.

Gilsonova je hotela spoznati življe-
nje v polarnih krajih in zato se ni zme-
nila za proteste moža in njegovih tova-

rišev, ki so ji prigovarjali, naj se vrne v Ameriko. Iz Norveške je naročila naj-
nujnejše potrebščine in sprizajnila se je z življenjem v neskončni ledeni pokraji-
ni. 23. avgusta popolnoči je sonce zašlo pod obzorje. Noči so bile še vedno sve-
le, toda polnočno sonce se ni več vi-
delo. Polagoma se je začelo temniti in 20. septembra je bilo treba že ob 6. uri zvečer prižgati luč. Prvi sneg je zapa-
del začetkom septembra. Gilsonova sta imela na razpolago hišico s tremi so-
bami, spalnico in kopalnico. Toda če sta se hotela kopati, sta morala ves dan pri-
pravljati kopel. Mož e moral z vedrom nanositi vode v kotel in zakuriti, potem je pa prelivat toplo vodo iz kotla v kad. Pozimje bila procedura še težja.

Zadnja ladja je odplula na Norveško začetkom oktobra. Nekaj milj od obale je pa zamrznila in morarji so morali z dinamitom razstreljevati led, da so si delali pot. Prutskal je vedno hujši mraz. Temperatura je dosegla 50 sto-
pinj pod ničlo. Gilsonova je vodila go-
spodinjstvo, kuhala in šivala, čitala ro-
mane in igrala z možem karte. Sveže hrane, zelenjave in sadja sploh ni bilo dobiti. Namesto jaje je morala rabiti jajčni prašek. Toda za ta nedostatek so jo bogato nagradile čarobne noči. Luna sije pozimi celih 24 ur tako, da se lahko čita in fotografira. Božič je čas, ko vlada na Spitzbergih popolna tema. Cele tri mesece ni dnevene svetlobe. Noč in dan je treba kuriti, toda vsa toplota iz-
puhti skozi dimnik. Na vratih se napravi debelo ivje in droben sneg prodira skozi okna. Veter je tako močan, da raz-
metava karte po mizi. Šele koncem ja-
nuarja postane svetlo. V januarju je bi-
lo že nekaj toplih dni in sneg se je za-
čel tajati. Sredi januarja obseva sonce gorske vrhove in 9. februarja se prvič prikaže sonce. Mnogi naselenci po tri-
mesečni temi ne morejo brez temnih očal na prsto. Eden je čez zimo osle-
pel in je moral več dni sedeti z obe-
zanimi očmi v temni sobi.

Začetkom aprila je sneg v dolini iz-
ginil. Koncem aprila je bilo sonce zo-
pet ves dan in vso noč nad obzorjem. Vso zimo naselenci nimajo razen radia nobenih stikov z zunanjim svetom. Zato ni čuda, da nestrno pričakujejo prve ladje. 8. junija se je pokazala daleč na obzorju prva ladja, ki je pa morala ostati 40 milj od pristanišča. V prista-
nišče je prispela šele 21. julija, kajti led se je stalal šele sredi julija. Prihod ladje je bil najvažnejši dogodek v živ-
ljenju naselencev. Celo možje so pla-
kali, ko so dobili po dolgem času od svojcev iz domovine prve vesti.

GRETA GARBO v filmu

, ŽENA "

e božanska in nepozabna. Njene oč.
poljubila o, njeni poljubi omamijo, njeni
pogledi vžigajo sleherno srce!
Jutr premijera v KINU IDEAL

Najboljši brnski blagov
zajamčeno čisto volneni

moški in damski blagovi

Zadnje novosti za

jesensko in zimsko sezono

razpošilja starorenomirana

zaloga tvornice sukna

Siegel - Imhof, Brno

Palackého tř. 12 (Československá)

Največja izbira. Najnižje tvorniške cene.
Najsolidnejša izvršitev vseh naročil.

Na zahtevo v zrci zastoj in pošt. prosto

Obleka

temna, za srednjo postavu, sko-
raj nova, poceni na prodaj. Na-
slov pove uprava »Slov. Narodas«.

2194

Dvodružinska hiša

(novi), z vrtom, pol ure od cen-
tra, vodovod in hiši, se ugodno
prodaja. Ponudbe na upravo lista
pod »Slobo stanovanje«/2196.

Strojepiska

zmožna slov. in nemškega jezika,
prevzame delo na dom. Ponudbe
na upravo lista pod »Strojepiske«.

2195

Gospodična

s prakso, zmožna vseh pisarni-
skih del, išče službo event. gre
tudi za blaginjskarko. Nastop po
dogovoru. Ponudbe na upravo li-
sta pod »izurjena«/1986.

Želodčno tinkturo

preizkušeno, proti zaprtju in dru-
gim težkočam želodca priporoča
dr. G. Piccoli, lekarnar v Ljub-
ljani.

102/T

Slike za legitimacije

izdeluje najhitreje fotograf Hugo
Filišer, Ljubljana, Sv. Petra cesta
št. 25.

89/T

Uradnica

z večletno prakso, vajena vseh
pisarniških del, išče službo, zre
tudi za blaginjskarko. Ponudbe na
upravo lista pod »Vestna«/2201.

Stanovanje

dveh sob, kuhinje in pritlikin, išče
mirna uradniška družina. Vseletiv
takoj ali pozneje. Ponudbe na
upravo lista pod »Stanovanje«/2200.

Stanovanje

obstoječe iz dveh sob in kuhinje
se odda s 1. decembrom. Ponudbe
na upravo »Slov. Narodas« pod
»December«/2202.

Stružnice

razne stroje in orodje, avtomobile
in motorje kupim. Ponudbe posla-
ti na F. Batelj, Ljubljana, Kar-
lovska cesta št. 4.

82-T

Krasna bukova drva

zdrava, popolnoma suha, iz pokri-
tega skladišča dobavlja promptno
Čebin, Volfova 1, tel. 2756.

93/T

Ekonom

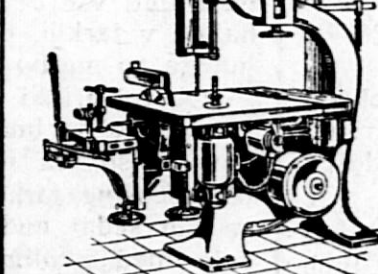
z večletno prakso, zmožen slov.
in nemškega jezika, išče službo
na večjem posestvu ali graščini.
Nastop 1. decembra. Ponudbe na
upravo lista pod »Ekonom«/2187.

Specijalna tovarna strojev za obdelavo lesa
KLEIN & STIEFEL v Fuldi

Zastopnik:

Peter Angelo, Ljubljana

Gledališka ulica, 4/1.

Specijaliteta: mizerski in ko-
larski stroji posamezni in v
vsaki kombinaciji z vdelani-
mi elektromotorji (pogon brez
jermena) kakor tudi vsi stroji za
jermenski pogon.

Dolgotrajen kredit brez menične podlage
Zahtevajte ponudbo ali brezplačni obisk zastopnika.

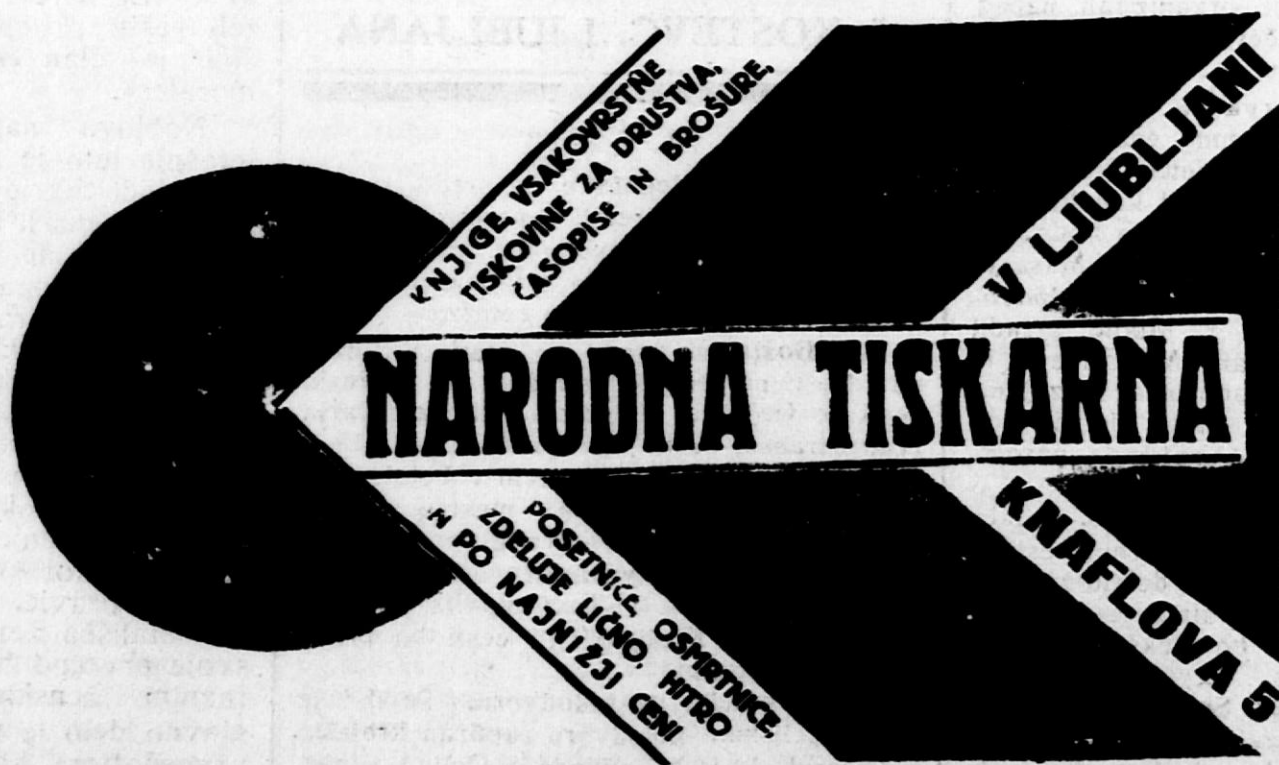
POTOP

je največji in najživahnejši
zgod. roman H. Sienkiewicza

1096 strani obsegajoči roman je izdala
v dveh delih

TISKOVNA ZADRUGA v LJUBLJANI

Prvi del velja broširan Din 110 —,
drugi del, ki je pravkar izšel Din 100,
v platno vezan pa prvi del Din 134,
drugi Din 124

Ali že imate šbum slovenskih književnikov

ki prinaša 267 **PORTRETOV** naših velemož v ba-
krotisku. — Zastopani so leposlovni, znanstveniki,
narodni buditelji, uredniki in publicisti od najsta-
rejših časov do danes.

Umetniško vezana knjiga velja s poštino vred
Din 170.—, broširana Din 140.—, Naroča se v

Knjigarni Tiskovne zadruga
v Ljubljani

Prešernova ulica št. 54 (nasproti glavni pošti).